

2006 – 2007 m. ATASKAITA

MISIJA

Užtikrinti vaikų psichinę gerovę, teikiant profesionalią efektyvią kompleksinę pagalbą vaikams ir šeimoms.

PARAMOS VAIKAMS CENTRAS

- Teikia psichologinę pagalbą prievartą patyrusiems vaikams ir šeimoms ir padeda jiems psichologinės krizės metu bei esant emociniams sunkumams;
- Teikia psichologinę pagalbą vaikams ir suaugusiems, smurto liudininkams;
- Vykdo prevencines vaikų prievartos, savižudybių ir psichologinių krizių programas;
- Ugdo savanorius, globojančius vaikus, įgyvendina Big Brothers Big Sisters programą;
- Rengia ir įgyvendina profesinio tobulėjimo ir tarpžinybinio bendradarbiavimo programas švietimo, sveikatos apsaugos, teisėtvarkos ir socialinio darbo specialistams;
- Konsultuoja tėvus ir globėjus, rengia ir įgyvendina švietimo programas, diegiant efektyvius atsakingos tėvystės, šeimos bendradarbiavimo ir vaikų ugdymo principus;
- Atstovauja vaikų interesus, diegiant reikalingus įstatymus, užtikrinant vaiko teisių įgyvendinimą;
- Telkia bendruomenę ir skatina jos narių dalyvavimą, ginant ir tenkinant vaikų poreikius.

SVARBIAUSI FAKTAI IR DATOS

- **1995** m. Paramos vaikams centras prasidėjo kaip Atviros Lietuvos fondo Big Brothers Big Sisters programa. Tais pačiais metais centro darbuotojai pradėjo teikti psichologinio konsultavimo paslaugas vaikams, turintiems emocinių ir elgesio problemų, rengti mokymus specialistams, dirbantiems su vaikais.
- **Nuo 1996** m. Centro prioritėtinė veiklos kryptis tampa prievartos prieš vaikus prevencija ir pagalba nuo smurto ir prievartos nukentėjusiems vaikams ir jų artimiesiems.
- **1998 - 2000** m. įgyvendintas bendras Atviros Lietuvos fondo ir King Baudouin Foundation (Belgija) projektas “Gatvės vaikai/ Vaikai gatvėje”. Organizuoti mokymai ir įkurtas metodinis centras, kurio biblioteka ir priemonėmis gali naudotis dirbantys su elgesio ir emocinių problemų turinčiais, prievartą patyrusiais ar gatvėje atsidūrusiais vaikais.
- **1999** m. kovo mėn. ALF įsteigė nevalstybinę nepelno organizaciją (NVO) - viešąją įstaigą “Paramos vaikams centras”.
- **2000** m. inicijuota ir įsteigta Big Brothers Big Sisters Lietuvos asociacija (BBBS LA). Steigėjai: Paramos vaikams centras (Vilnius), Dvasinės pagalbos jaunimui centras (Klaipėda) ir “Didysis draugas, mažasis draugas” (Kaunas). BBBS LA tampa tarptautinės organizacijos Big Brothers Big Sisters International nare.
- **2001** m. Paramos vaikams centras įsigijo savo patalpas – Latvių 19A, Vilniuje.
- **2002** m. sukurta PVC internetinė svetainė.
- **2002** m. pasirašyta sutartis su Generolo Jono Žemaičio Lietuvos Karo Akademija dėl bendradarbiavimo programoje „Big Brothers Big Sisters“.

- **2004** m. pasirašyta sutartis su Carnegie Social Initiative fondu (Švedija), užtikrinusi kokybinę ir kiekybinę BBBS programos plėtrą.
- **2004** m. pradėta įgyvendinti vaikų agresyvaus elgesio prevencijos programa „Second Step“ („Antras žingsnis“).
- **2005** m. TNS Gallup atliko BBBS programos efektyvumo įvertinimą.
- **2005** m. paminėtas BBBS programos 10- metis. Buvo surengtas gyvo garso koncertas “Būk mano draugas” ir vyko tarptautinė konferencija „Savanoriška vaikų iš nepalankios aplinkos globa: Big Brothers Big Sisters patirtis Europoje” bei Europos BBBS ir Lietuvos savanorių per 10 metų susitikimas.
- **2005** m. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Nobody's Children Foundation (Lenkija) siekiant įgyvendinti ilgalaikę prievartos prieš vaikus prevencijos programą „Vaikystė be smurto“.
- **2006** m. BBBS programa turi naują vadovę.
- **2007** m. Vilniuje įvyko „6- tas tarptautinis “Antrojo žingsnio” programos ir socialinio – emocinio mokymo konsorciumas". Jame dalyvavo **45** mokytojai ir psichologai iš **18** pasaulio šalių. Buvo dalijamasi patirtimi apie tyčiojimosi ir smurto prevenciją.
- **2007** m. pradėtas vykdyti projektas “Vaikas – liudininkas su specialiaisiais poreikiais“. Ta proga vyko socialinė kampanija ir mokymai teisėsaugos atstovams.
- **2007** m. Vilniaus BBBS programa persikėlė į naujas patalpas.
- **2007** m. vyko tarptautinė konferencija "Modernūs požiūriai į patyčių ir smurto prevenciją mokyklose“, organizuota kartu su NVO “Vaikų linija” ir Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga.
- **2007** m. PVC išrinktas metų nevyriausybine organizacija.

VALDYBA

1. **Andrijauskas Arvydas** – leidykla „Alma Littera“, generalinis direktorius
2. **Juodeškienė Audra**– UAB Eli Lilly Lietuva, pardavimų vadovė
3. **Kondratas Skirmantė** – nepriklausoma konsultantė socialinės politikos klausimais
4. **Kurienė Aušra** – Paramos vaikams centras, direktorė
5. **Lepeška Virginijus** – Organizacijų vystymo centras, direktorius
6. **Liaudanskas Gabrielius** – grupės „G&G Sindikatas“ narys
7. **Polukordienė Kristina - Ona** – VšĮ Jaunimo psichologinės paramos centras, vadovė, psichologė psichoterapeutė
8. **Rastauskaitė Ariana** – Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai, LAWIN, Ryšių su visuomene vadovė

9. **Tamošaitytė Alma** – TNS Gallup, žmoniškųjų resursų tyrimų skyriaus vadovė
10. **Žadeikaitė Loreta** – Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija, bendrojo ugdymo departamento pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vedėja.

CENTRO DARBUOTOJAI

1. **Aušra Kurienė** – Centro vadovė, psichologė psichoterapeutė
2. **Erna Petkutė** – projektų vadovė, programos „Big Brothers Big Sisters“ Vilniuje vadovė, psichologė psichoterapeutė
3. **Žydrė Arlauskaitė** – programos „Second Step“ („Antras žingsnis“) vadovė, psichologė psichoterapeutė
4. **Jūratė Čižauskaitė** – programos „Big Brothers Big Sisters“ vadovė, psichologė
5. **Agnė Černiauskaitė** – programos „Big Brothers Big Sisters“ vykdytoja, teisininkė
6. **Eglė Šekštelienė** – programos „Big Brothers Big Sisters“ vykdytoja, psichologė
7. **Ieva Daniūnaitė** - projektų koordinatorė, psichologė
8. **Birutė Paurienė** – buhalterė
9. **Renata Paslaitienė** – biuro administratorė
10. **Daiva Olkštinaite** – socialinė darbuotoja

„BIG BROTHERS BIG SISTERS“ PROGRAMA

Vilniaus Big Brothers Big Sisters programos **misija** yra asmeninės, savanoriškos suaugusio pagalbos vaikui idėjos skleidimas Vilniuje ir Lietuvoje.

Programos **esmė** – profesionaliai prižiūrima suaugusio ir vaiko draugystė, kuri padeda vaikui sustiprėti, labiau pasitikėti savimi, bendrauti su kitais draugiškai, išmokti pasirūpinti savimi ir šalia esančiais namuose, mokykloje ar gatvėje.

Programa skirta **7 – 17 m. vaikams**, kurie yra krizėje ir susiduria su psichologiniais sunkumais, kuriems reikia individualios ir ilgalaikės pagalbos ir pozityvaus suaugusiojo pavyzdžio.

„Big Brothers Big Sisters“ – tai tarptautinė programa vykdoma visame pasaulyje. Lietuvoje ji pradėta vykdyti nuo **1995m.** Šios programos unikalumą lemia:

- savanoriška ir individuali pagalba vaikui;
- specialus savanorių paruošimas, apmokymas ir atranka;
- profesionali vaiko ir savanorio draugystės priežiūra ir konsultavimas.

BBBS programos vystymas

Programos pristatymai:

- Apie **350** Vilniaus m. specialistų sužinojo apie nemokamą psichologinę ir socialinę pagalbą rizikos grupių šeimoms ir vaikams „Big Brothers Big Sisters“ programoje:
- kiekvienais metais siuntėme informacinius laiškus visoms Vilniaus m. mokykloms;

- vyko programos pristatymai pačiose mokyklose: mokytojams, psichologams, socialiniams darbuotojams.
- Suorganizuoti ir pravesti **25** informaciniai programos pristatymai Vilniuje gyvenantiems studentams:
- informaciniai susitikimai vyko Vilniaus Universitete, Mykolo Romerio Universitete, Vilniaus Pedagoginiame Universitete, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje. Informaciniuose susitikimuose dalyvavo apie **700** studentų, kurie studijuoja filosofiją, socialinį darbą, psichologiją, matematiką, viešąjį administravimą, ekonomiką, verslo vadybą.
- 2007 m. gegužės 25 d. - Lietuvos Respublikos Seime vyko konferencija vaikus globojančioms šeimoms „Priglausk mane“. Šioje konferencijoje pristatyta ir „Big Brothers Big Sisters“ programa, skaitytas pranešimas „Big Brothers Big Sisters Lietuvoje – gydanti draugystės įtaka“.
- 2007 m. gruodžio 8 - 9 d. d. - vyko „Vaikų linijos“ organizuota konferencija „Modernūs požiūriai į patyčias ir smurto prevenciją mokyklose“, kurios metu pristatyta „Big Brothers Big Sisters“ programa kaip viena iš keleto efektyviausių prevencinių smurto ir patyčių programų.

BBBS programos Vilniuje statistika:

Rodikliai	2006 m.	2007 m.
Savanoriai		
kreipėsi tapti kandidatais	163	157
į savanorių kursus priimta	139	142
savanorių kursus sėkmingai baigė	94	99
Vaikai		
tėvai/globėjai kreipėsi dėl vaikų dalyvavimo	60	63
atrinkta vaikų į programą	58	57
Poros		
BBBS poros	116	134
kiek vidutiniškai valandų per metus savanoriai skyrė draugystėms su vaikais	7 800 val.	8 200 val.

Ką veikė didieji ir mažieji draugai:

- Vaikščiojo po miestą ir aptarinėjo Vilniaus grožį lyjant, sningant ir saulei šviečiant,
- Piešė, kūrė eiles, lipdė iš molio ir kitaip lavino savo kūrybinius gabumus,
- Nepamiršo gražios tradicijos susirinkti visiems kartu ir atšvęsti naujų mokslo metų pradžią boulinge,
- Ėjo į kiną, teatrą bei baletą ir džiaugėsi supratę meno paslaptis,
- Darė gerus darbus ir prisidėjo prie kasmetinės Maisto banko akcijos;
- Linksminosi Kalėdiniuose karnavaluose, kurie vyko Gen. J. Žemaičio Lietuvos karo akademijoje,
- Kepė pyragus, blynus, sumuštinis ir didžiavosi savo kulinariniais gebėjimais,
- Mėgavosi įspūdingomis išvykomis į Anykščius bei jų apylinkes ir į Druskininkų vandens parką,

- Mėtė kamuolį į krepšį, plaukiojo baseine, važinėjo dviračiais ir riedučiais – juk sportuoti su Draugu daug smagiau nei vienam,
- Rungtyniavo varžybose „Būk draugiškas – pažink Vilnių su draugu“ ir klausėsi gyvai atliekamų Lietuvos atliekėjų dainų;
- Užkandžiavo kavinėse bei picerijose ir mokėsi gražaus elgesio prie stalo;
- Mergaitės ir merginos domėjosi grožio paslaptimis, mokėsi rūpintis savo išvaizda ir sveikata;
- Vasaras leido BBBS stovyklose prie nepaprasto grožio Burokraisčio ežero Varėnos rajone;
- Domėjosi sporto žvaigždžių veikla ir dalyvavo NBA krepšinio stovykloje „Krepšinis be sienų“;
- Smalsiai tyrinėjo Norvegijos grožį tarptautiniame lietuvių-norvegų jaunimo mainų projekte „Draugas. Sportas. Sveikata“ bei draugiškai priėmė svečius iš Norvegijos Vilniuje;
- Prisidėjo prie akcijos „Muzika be sienų“ ir aktyviai dalyvavo tarptautiniame roko festivalyje „Be2gether“, kuris vyko Norviliškėse.
- Palaikydami šviesią idėją, draugiškai skandavo „Be patyčių!“ Vaikų linijos surengtame Draugystės karnavale;
- Svetingai priėmė ir susidraugavo su savanoriais iš Estijos BBBS programos;
- Dalinosi žiniomis apie geografiją, istoriją ir lietuvių kalbą;
- Svajojo išrasti laiko mašiną ir nukeliauti į ateitį;
- Svarstė, ar mėnulio pilnatis įtakoja nelaimės ir bėdas, ir kodėl sraigė visada nešiojasi savo namelį ant kupros;
- Tiesiog žiūrėjo į dangų ir nieko neveikė.

BBBS Lietuvoje:

BBBS programa įdiegė šios Lietuvos organizacijos: Baltupių vidurinė m-kla, Vilnius, Pilaitės vid. m-kla, Vilnius, Šeškinės vid. m-kla, Vilnius, Šiaulių Didžiadvario vid. m-kla, Birštono vid. m-kla, Jiezno vid. m-kla, Ukmergės J.Basanavičiaus vid. m-kla, Vilkaviškio vyskupijos Caritas, Marijampolė, Fondas „Dvasinės pagal jaunimui centras“, Klaipėda, Šiaulių Psichologinė pedagoginė tarnyba, Alytaus Psichologinė pedagoginė tarnyba, „Vilties Šaltinis“, Visaginas.

Mokymai:

- BBBS programos koordinatorių mokymuose „Big Brothers Big Sisters“ programos steigimo ir darbo pagrindai“ dalyvavo su vaikais dirbantys specialistai iš Klaipėdos, Šiaulių, Vilniaus, Kauno ir Ukmergės.
- 15 grupių buvo paruošta dirbti su vaikais pagal BBBS programą. Pagal ją buvo apmokyti 193 savanoriai.
- 2007m. pradėti vesti vaikų saugumo mokymai. Mokymus sudarė 13 grupių ir buvo apmokyti 82 „Big Brothers Big Sisters“ programos Mažieji Draugai.

Pagrindiniai rėmėjai:

- Carnegie Social Initiative
- Vilniaus savivaldybė
- TEO LT, AB
- Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra
- Jaunimo reikalų departamentas prie Lietuvos respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
- Lietuvos Respublikos gyventojai, skyrę 2% nuo savo pajamų mokesčio

PAGALBOS NUO SMURTO NUKENTĖJUSIEMS ASMENIMS PROGRAMA

Kompleksinė pagalba vaikams, nukentėjusiems nuo smurto, ir jų artimiesiems yra prioritetinga Paramos vaikams centro veiklos kryptis. Teikiama nemokama psichologinė, socialinė ir teisinė pagalba vaikams ir paaugliams iki 18 m., patyrusiems emocinį, fizinį, seksualinį, tėvų tarpusavio smurtą, patyčias mokykloje. Taip pat teikiamos konsultacijos įvairių sričių specialistams (psichologams, socialiniams darbuotojams, mokytojams, gydytojams ir kt.), dirbantiems su smurtą patyrusiais vaikais.

2006 m. mūsų tikslinė grupė buvo vaikai – smurto aukos ir liudininkai – kurie dalyvaudavo teisinėse procedūrose. Projektų tikslas buvo padidinti visuomenės dėmesį vaikų, patyrusių ar stebėjusių smurtą, poreikiams, prisidėti prie specialistų kompetencijos skatinimo, taip pat bendradarbiauti su kitomis organizacijomis vaikų gynimo srityje.

Pagrindiniai projektai:

„Vaikystė be smurto“;

„Vaikas – liudininkas su specialiaisiais poreikiais“.

Vaikai, patyrę smurtą, jų artimieji ir specialistai, dirbantys su vaikais, gavo šią pagalbą:

Psichologinė pagalba:

- Vaiko būsenos įvertinimas;
- Psichologo konsultacijos vaikui/ psichoterapija;
- Grupė vaikams;
- Psichologo konsultacijos tėvams/globėjams;
- Psichologo konsultacijos kitiems šeimos nariams;
- Konsultacijos visai šeimai;
- Konsultacijos specialistams.

Socialinė pagalba:

- Socialinio darbuotojo konsultacijos;
- Dalyvavimas programoje „Big Brothers Big Sisters“.

Teisinė pagalba:

- Teisininko (advokato) konsultacijos;
- Vaiko paruošimas teisinėms procedūroms, lydėjimas į teismą;
- Vaiko apklausos organizavimas.

Mokymai:

- Saugumo mokymai vaikams;
- Mokymai, seminarai tėvams;
- Mokymai, seminarai įvairių sričių specialistams;
- Profesinės priežiūros grupės.

1 lentelė. Vaikų, patyrusių smurtą ir gavusių pagalbą, skaičius

Vaikų skaičius	2006 m.	2007 m.
Bendras vaikų, gavusių pagalbą, skaičius:	78	89
Berniukai	27	31
Mergaitės	51	58

* Pastaba. Dalis vaikų gavo ir psichologinę pagalbą, ir buvo nukreipti dalyvauti "Big Brothers Big Sisters" programoje.

2 lentelė. Vaikų, gavusių pagalbą, skaičiaus pasiskirstymas pagal amžiaus grupę

Vaikų amžius	2006 m.	2007 m.
Iki 6 m.	4	9
7-10 m.	26	28
11-14 m.	29	34

3 lentelė. Suteiktų konsultacijų skaičiaus pasiskirstymas pagal pagalbos gavėją

Kam suteiktos psichologo konsultacijos	2006 m.	2007 m.
Vaikams	428	456
Tėvams, kitiems šeimos nariams	240	215
Specialistams, dirbantiems su vaikais	162	174

Specialistų mokymai:

- „Diagnozavimas ir elgesys su smurtą patyrusiais vaikais“ - psichologams ir psichiatrams;
- „Tarpžinybinis bendradarbiavimas diagnozuojant ir įvertinant vaikus su elgesio ir emocinėmis problemomis“ - socialiniams darbuotojams, vaikų teisių apsaugos darbuotojams, mokyklų psichologams, nepilnamečių reikalų inspektoriams;
- „Psichologinė bazė interviuojant nepilnametes aukas“ - projektas "Vaikas - liudytojas su specialiais poreikiais". Iš viso mokymuose dalyvavo **48** teisėjai ir kiti specialistai iš visos Lietuvos;
- „Ankstyvoji prievarta ir nepriežiūra, sutrikimas ir įtaka terapijoje“ - R. Johansen (Norvegija), psichologams ir psichoterapeutams, dirbantiems su traumatizuotais vaikais“;
- „Nepilnametės aukos – psichologinė apklausa“ - K. Dekens (Olandija), teisėsaugos atstovams, policijos pareigūnams;
- „Faktai ir faktoriai, kurie įtakoja vaikų testavimą ir interviu procesą“ - teisėsaugos atstovams, policijos pareigūnams.

Konferencijos:

- Socialinė kampanija „Vaikas - auka su specialiaisiais poreikiais“;
- 2006 m. tarptautinis seminaras „Vaikas - auka – įvertinimo, gydymo, paramos programos vaikams, patyrusiems smurtą“, vykęs Druskininkuose;
- Nacionalinė konferencija „Vaikas – auka su specialiaisiais poreikiais – teisiniai ir psichologiniai iššūkiai“. Joje dalyvavo **150** asmenų. Projekto partneriai buvo iš Lenkijos, Latvijos, Lietuvos ir Bulgarijos.

Leidiniai:

- Knyga vaikams „Aš einu į teismą“;
- Bukletas suaugusiems „Kai Jūsų vaikas liudija teisme“;
- Plakatas „Garbusis teisme, aš bijau“;
- A. Kurienė „Ką kiekvienas vaikas turėtų žinoti apie smurtą ir kaip išlikti saugiam“;
- Ž. Arlauskaitė „Galiu padėti savo vaikui“.

Socialinės kampanijos:

2006 m. socialinė kampanija „**Vaikystė be prievartos – aš mokausi iš tavęs**“ siekė atkreipti dėmesį į faktą, kad vaikai stebi ir mokosi iš aplinkinių asmenų veiksmų ir žodžių. Kampanijos tikslas:

- paskatinti didesnę visuomenės dalyvavimą prevencijoje ir kovoti už vaikus, patyrusius prievartą;
- teikti konstruktyvius patarimus, kaip padėti vaikams, patyrusiems prievartą;
- padėti ir įgalinti vietines savivaldybes imtis veiksmų ginant vaikus nuo prievartos ir teikti pagalbą nukentėjusiems;
- Įtakoti pagalbos šeimoms teikimo sistemą, ugdant gerą tėvystės požiūrį ir įgūdžius;

Socialinės kampanijos medžiaga: video klipas, 2 radijo klipai, plakatas ir lankstinukas.

2007 m. socialinė kampanija „**Vaikas – liudininkas su specialiaisiais poreikiais**“ siekė atkreipti teisėsaugos darbuotojų, mokytojų ir kitų profesionalų, tėvų ir bendruomenės dėmesį į vaikų dalyvavimą teisinėse procedūrose, jo/jos situaciją, patirtį ir sunkumus.

Socialinės kampanijos medžiaga: plakatas „Garbusis teisme, aš bijau“, lankstinukai tėvams „Kai Jūsų vaikas liudija teisme“.

Partneriai:

- Vilniaus miesto Vaiko teisių apsaugos tarnyba
 - Lietuvos respublikos Vaikų teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga
 - Nobody's Children Foundation (Lenkija)
 - Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerija
 - Nacionalinė teismų administracija
 - Lietuvos Respublikos apeliacinis teismas
 - Generalinė prokuratūra
 - Vyriausias policijos departamentas
 - Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba;
- 2006 m. Paramos vaikams centras buvo koalicijos „NVO, dirbančios su vaikais ir vaikams“ narė. Jis išvystė ir išplėtojo veiklą kartu su kitomis NVO: „Vaikų linija“, „Gelbėkit vaikus“, „Sos vaikų kaimu“, „Vaiko namu“, „LUCI“, „Jaunimo psichologinės paramos centru“.

„Moderniuoju didaktikos centru“, taip pat ir su Lietuvos Respublikos Generaline prokuratūra bei Vilniaus miesto savivaldybe;

- Paramos vaikams centras tapo partneriu keleto projektų: „Vaikų teisių apsaugos kontroliavimas globos namuose ir švietimo įstaigose“ bendradarbiaujant kartu su „Globalia iniciatyva psichiatrijoje“, asociacija „Psichologinės pagalbos telefonu teikimo linija“, ugdymo centru „Viltis“, Lietuvos Respublikos Vaikų teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Vilniaus m. savivaldybės Vaikų teisių apsaugos skyriumi.

Rėmėjai:

- Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija;
- Vilniaus m. savivaldybė;
- Kompanija The Body Shop;
- OAK fondas (JAV);
- Europos komisijos Agis programa;
- SIA Bodybalt departamentas.

PROJEKTAS „KURIANT MOKYKLĄ BE PATYČIŲ LIETUVOJE IR LATVIJOJE“

Paramos vaikams centras, Vaikų linija, Globali iniciatyva psichiatrijoje, Lietuvos telefoninių psichologinės pagalbos tarnybų asociacija Lietuvoje ir Krizių centras „Skalbes“ Latvijoje nuo 2006 m. gegužės mėn. įgyvendino Europos Komisijos Daphne programos remiamą projektą „Mokyklų be patyčių kūrimas Lietuvoje ir Latvijoje“.

Šio projekto vykdymo metu 2006-2007 metais 50-yje Lietuvos mokyklų bei 20-yje Latvijos mokyklų buvo rengiami dviejų dienų seminarai „Patyčių prevencija mokyklose“.

2007 m. birželio mėn. buvo pristatyti įgarsinti lietuviškai du D. Britanijoje sukurti dokumentiniai filmai - „Rask laiko pasirūpinti“ bei „Nekentėk tyloje“. 2002 m. sukurtas filmas „Nekentėk tyloje“ pasakoja apie tai, kaip jaučiasi vaikai, iš kurių tyčiojamosi, taip pat – kaip tampama skriaudėjais. Svarbūs faktai iliustruojami autentiškais vaikų, mokytojų, tėvų, žymių žmonių pasakojimais. Atskira filmo dalis skirta patyčių prevencijos mokykloje organizavimui. Filme „Rask laiko pasirūpinti“ pristatoma vienoje Velso mokyklų įgyvendinta patyčių prevencinė programa, kurios metu mokiniai teikia paramą ir pagalbą savo bendraamžiams. Filmo veikėjai atskleidžia savo dalyvavimo programoje patirtį, jos poveikį mokyklos bendruomenei ir patyčių masto mažėjimui. Filmus galima atsisiųsti iš Vaikų linijos interneto svetainės.

2007 m. lapkričio mėn. buvo išleistas leidinys „Kuriame mokyklą be patyčių“. Leidinį nemokamai galima gauti arba atsisiųsti iš Vaikų linijos interneto svetainės.

2007 m. gruodžio 6-7 d. Vilniuje įvyko tarptautinė konferencija „Modernūs požiūriai į patyčių ir smurto prevenciją mokyklose“, kurioje pirmą kartą valstybiniu lygiu, dalyvaujant daug tarptautinių ekspertų, buvo nagrinėjama patyčių ir smurto problema mokyklose.

MOKYMAI

- „**Psichologinio atsparumo didinimas**“ - praktiniai mokymai tėvams ir mokytojams, skirti išmokyti būdų, kaip padėti vaikams krizėje ar turintiems emocinių sunkumų, mokyti teisingų būdų būti saugiams;

- **„Mažų vaikų emociniai ir elgesio sunkumai – kaip juos suprasti ir jiems padėti“** - seminaras tėvams, kaip išmokyti efektyvių disciplinavimo būdų, mokyti juos atjautimo, impulsų kontrolės, jausmų išreiškimo.
- **„Saugumo pamokos“** - praktiniai užsiėmimai apie tai, kaip vaikams apsisaugoti nuo smurto ir nuo tų, kurie gali juos nuskriausti. Šios pamokos suteikia pasitikėjimo savimi; moko, kaip reikia elgtis įvairiose pavojingose ir nepatogiose situacijose. Vaikai sužino, kur kreiptis pagalbos. Iš viso per 2007 m. šiose pamokose dalyvavo **82** vaikai.
- **„Moksleivių tarpusavio pagalbos įgūdžių ugdymas“ arba „Kaip suprasti savo bendraamžį ir jam padėti“** - praktinis seminaras, skirtas vyresniųjų klasių moksleiviams. Seminaro metu moksleiviai įgyja psichologinių žinių apie problemas, su kuriomis dažniausiai susiduria vaikai/ paaugliai: konfliktai, bendravimo sunkumai, smurtas, krizės, žalingi įpročiai ir kt. Jaunuoliai mokosi atpažinti sunkumus išgyvenantį bendraamžį, suprasti, kuo jam gali padėti, kada ir kokios pagalbos reikėtų. **50** moksleivių dalyvavo šiuose mokymuose.
- **„Psichologinė pirmoji pagalba – pagalbos komanda“** - prevencinis projektas Šiaulių mokyklose, kurio metu buvo sukurta **16** pagalbos komandų mokyklose. Kiekviena komanda dalyvavo teoriniuose ir praktiniuose mokymuose. Asmenys taip pat gavo metodinę medžiagą, skirtą apmokyti kurti pagalbos komandas.
- **„Socialinės rizikos grupės vaikų konsultavimas ir individualus bei grupinis darbas su suaugusiaisiais“** - mokymų programa mokyklų psichologams. Mokymuose dalyvavo **84** psichologai. Programa truko 186 val.

„ANTRAS ŽINGSNIS“ - SOCIALINIŲ, EMOCINIŲ ĮGŪDŽIŲ MOKYMAS MOKYKLOJE

Programa „Antras žingsnis“ („Second step“) – tai socialinius – emocinius įgūdžius ugdanti bei stiprinanti programa. Jos esmė - mažinti vaikų agresyvių elgesį, išmokyti vaikus susitvarkyti su savo jausmais, atsispirti impulsyviam elgesiui, išspręsti konfliktus, išspręsti problemas ir suprasti savo elgesio pasekmes.

Programa sukurta Sietle, Vašingtone, ir naudojama jau daugiau nei 20 metų įvairiose šalyse. Be JAV mokyklų „Antro žingsnio“ programa plačiai ir seniai taikoma Danijoje, Norvegijoje, Vokietijoje, Švedijoje, Suomijoje, Didžiojoje Britanijoje, Japonijoje, Grenlandijoje, Islandijoje, Slovakijoje, Kurdistane, Kanadoje, Venesueloje, Gvatemaloje.

Šių socialinių bei emocinių įgūdžių vaikai mokomi, modeliuojant gyvenimiškas situacijas, kartojant išmokus įgūdžius bei teigiamai patiprinant naujų įgūdžių išmokimą. „Antro žingsnio“ programą Lietuvoje galima taikyti pirmose – ketvirtose klasėse.

Programa naudojama nuo 2004 m., o jos rezultatai pagrindė programos veiksmingumą. Žinoma, kad yra svarbus tiesioginis ryšys tarp vaikų socialinių – emocinių įgūdžių bei pasiekimų moksle. Tai patvirtino ir mūsų mokytojai, dirbę su „Antro žingsnio“ programa: „šie vaikai išmoko būti laisvesni, nebijoti reikšti savo nuomonę, surasti daugiau ir įvairesnių sprendimų“ (mokytoja Neringa Vaškevičiūtė). Kita mokytoja pastebi, kad jie „išmoko reikšti savo jausmus žodžiu, o ne muštynėmis, sumažėjo agresyvių konfliktų sprendimo variantų, be to, dalyvaujantys programoje, gebėjo labiau sukaupti dėmesį, o tai padėjo ir pagerinti mokymosi rezultatus“ (mokytoja Rasa Jurgelevičienė). Be to, anot daugelio Lietuvos mokytojų, tai labai geras įrankis mokytojui, nes

programa įdomi, pritaikyta vaikui – įvairios veiklos formos, ją lengva naudoti pamokoje (tai didelės kortos – fotografijos su užrašytu tekstu mokytojui kitoje kortos pusėje).

Pasiekimai: šie metai buvo labai sėkmingi programai ir jos plėtrai. „Antras žingsnis“ teigiamai užsirekomendavo tiek Lietuvoje, tiek tarptautiniuose renginiuose:

- 2007 m. pasirašyta sutartis su Committee for Children dėl „Antro Žingsnio“ programos naudojimo Lietuvoje 1 - 4 klasėse.
- 2007 m. gegužės 10 – 13 dienomis Vilniuje organizuotas 6- asis Tarptautinis „Antro Žingsnio“ programos ir socialinio emocinio mokymo konsorciumas. Renginyje dalyvavo bei jį atidarė Jo Ekscelencija Lietuvos Prezidentas Vladas Adamkus. Susitikime dalyvavo programos vadovai iš 18 šalių.
- 2007 gegužės mėnesį programa pristatyta Varšuvoje vykusiame „Camhee“ programų susitikime kaip prevencinė destruktinio ir savidestruktinio elgesio programa.
- 2007 liepos mėnesį „Antro žingsnio“ programa pristatyta Tamperėje vykusiame Tarptautiniame mokyklų psichologų asociacijos koliokviume.
- 2007 gruodžio mėnesį programa pristatyta Vilniuje vykusioje konferencijoje Europos projektų „Camhee“, „Daphne“ dalyviams bei Lietuvos švietimo organizacijų atstovams.
- Apie programą jau žino tėvai ir jos aktyviai ieško.
- Per 2006 - 2007 metus praversti 5 mokymai, kurių metu pagal „Antro žingsnio“ programą apmokyta 90 mokytojų: 58 pradinių klasių mokytojai iš Vilniaus, 22 - iš Šiaulių. Viso šiandien yra paruošta 104 pedagogai, galintys naudoti „Antro žingsnio“ programą ir ugdyti vaikų socialinius - emocinius gebėjimus.
- Nuo 2007 –ųjų metų programa pradėjo plėstis, ji jau taikoma ir Šiaulių mokyklose.
- Išversta „Mokytojo knyga 1 - 3 klasėms“, kuri yra pagalbinė priemonė mokytojams, taikantiems klasėse „Antro žingsnio“ programą.
- Pradėta „Antro Žingsnio“ programos efektyvumo tyrimas, kuris bus baigtas 2008 liepos mėnesį. Tyrime dalyvauja 14 pirmų klasių mokytojų iš 4 Vilniaus mokyklų.

Pagrindiniai rėmėjai:

- Committee for children (JAV);
- TEO LT, AB;
- Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija.

LĖŠOS, GAUTOS 2006 – 2007 M.

Lėšos, gautos 2006 m.

Lėšų šaltiniai	Litas	%
<i>Valstybinės institucijos</i>	21500	3%
Vilniaus m. Kultūros, švietimo ir sporto departamento Švietimo skyrius	4000	
Vilniaus m. savivaldybės Sveikatos ir socialinės apsaugos departamentas	5000	
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	12500	
<i>Nevyriausybiniai fondai ir organizacijos Lietuvoje ir užsienyje</i>	314738	48%
Europos komisija	158098	
Fondas Carnegie Social Initiative (Švedija)	83902	

Oak fondas (Ženeva, Šveicarija)	61538	
Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra	11200	
<i>Verslo įmonės</i>	2500	0%
UAB „Censor“	2500	
<i>Asmeninės aukos</i>	18820	3%
Lietuvos gyventojai, skyrę PVC savo 2% sumokėto pajamų mokesčio	18820	
<i>Pajamos už paslaugas</i>	298819	46%
Konsultavimas ir mokymai	296142	
Banko palūkanos	2677	
Iš viso:	656377	100%

Lėšos, gautos 2007 m.

Lėšų šaltiniai	Litas	%
<i>Valstybinės institucijos</i>	143500	20%
Vilniaus m. Kultūros, švietimo ir sporto departamento Švietimo skyrius	13500	
Vilniaus m. savivaldybės Sveikatos ir socialinės apsaugos departamentas	86000	
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	44000	
<i>Nevyriausybiniai fondai ir organizacijos Lietuvoje ir užsienyje</i>	199724	28%
Valstybinis psichinės sveikatos centras	16528	
Fondas Carnegie Social Initiative (Švedija)	134107	
Oak fondas (Ženeva, Šveicarija)	34139	
Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra	14950	
<i>Verslo įmonės</i>	86500	12%
UAB „Delta management solutions“	500	
TEO LT, AB	60000	
SIA Bodybalt filialas	20000	
A. Bekerio paslaugų ir komercijos įmonė	6000	
<i>Asmeninės aukos</i>	20873	3%
Asmeninė žmonių parama	382	
Lietuvos gyventojai, skyrę PVC savo 2% sumokėto pajamų mokesčio	20491	
<i>Pajamos už paslaugas</i>	261449	37%
Konsultavimas ir mokymai	254829	
Banko palūkanos	6620	
Iš viso:	712046	100%

PRIEDAS – PRANEŠIMAI SPAUDAI

“Vaikams liudytojams Lietuvoje trūksta apsaugos”

2007 09 21

Lietuvoje vaikams, liudijantiems teismuose bei dalyvaujantiems ikiteisminiuose tyrimuose trūksta psichologinės ir moralinės apsaugos, nes teisėsaugos specialistai, dirbantys su vaikais, nėra tinkamai paruošti bendravimui su jais. Pasak psichologės Ernos Petkutės, dėl šių priežasčių ne tik žalojami vaikai, bet ir mažėja tikimybė iš vaikų surinkti teisingą informaciją. Todėl Lietuva, atstovaujama Paramos vaikams centro, kartu su Lenkija, Bulgarija, Latvija vykdo projektą "Vaikas - liudytojas su specialiais poreikiais". Šiuo projektu siekiama šviesti teisėsaugos ir teisėtvarkos pareigūnus apie vaikų psichologinę padėtį, inicijuoti pakeitimus vaikų apklausos procedūrose bei stiprinti vaiko liudytojo apsaugą.

Lietuvos praktika kelia nerimą patiems pareigūnams bei specialistams. Teisėjai skundžiasi, kad yra sunku prakalbinti mažamečius, nes jie nesupranta, kas yra teismas, ko iš jų norima. Vaikai atsiduria labai sunkioje moralinėje padėtyje, kai tenka duoti parodymus nusikaltimo vietoje, jų prašoma kalbėti apie su jais atliktus veiksmus per nusikaltimą nepažįstamoje nuovadoje arba kai dėl tyrimo procedūrų parodymus tenka duoti dešimtis kartų.

„Dažniausiai vaikai galvoja, kad patys padarė ką nors blogo ir dabar bus baudžiami, todėl labai svarbu naudoti tinkamus bendravimo su vaikais liudytojais metodus, kad jie nebijotų pasakyti tiesą ir nesijaustų dėl to negerai“, - sako Paramos vaikams centro psichologė Erna Petkutė.

Pirmadienį LR Teisingumo ministerijoje Paramos vaikams centras rengia konferenciją „Vaikas – liudytojas su specialiais poreikiais: teisiniai ir psichologiniai iššūkiai“. Konferencijoje susirinkę teisėtvarkos, teisėsaugos, VTAT, psichologijos, medicinos, pedagogikos, socialinio darbo ir kiti specialistai bei ekspertai, dirbantys su vaikais liudytojais, aptars Lietuvos vaikų liudytojų teisinę padėtį ir psichologinius liudijimų rinkimo pagrindus, bandys iškelti pagrindines šios srities problemas bei ieškos efektyviausių sprendimų.

Renginio metu taip pat bus pristatyta tarptautinė praktika ir Lietuvoje vykdomi projektai, susiję su šia problema. Konferencijoje dalyvaus ir LR Teisingumo ministras Petras Baguška bei Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras Algimantas Valantinas.

Paramos vaikams centras jau yra apmokęs beveik pusšimtį Lietuvos teisėjų ir prokuratūros darbuotojų specialiuose seminaruose apie psichologinius vaikų liudytojų aspektus. Taip pat yra išleistos spalvinimo knygelės vaikams „Aš einu į teismą“, šviečiančios vaikus apie teismo paskirtį ir veiklą, bei knygos suaugusiems „Kai tavo vaikas liudija teisme“.

“Estijos Big Brothers Big Sisters svečiavosi Vilniuje”

2007 11 07

Spalio 26 dieną Paramos vaikams centre svečiavosi programos Big Brothers Big Sisters koordinatoriai ir savanoriai iš Estijos. Susitikę abiejų šalių programos dalyviai dalinosi savanoriškos veiklos ir draugysčių patirtimi, aptarė ateities planus.

“Tai buvo gera proga sužinoti, kaip Big Brothers Big Sisters vykdoma kitoje šalyje, savanoriai galėjo pasidalinti savo dalyvavimo programoje įspūdziais ir pasisemti naujų idėjų draugaujant su Mažaisiais”, - sakė viena iš BBBS programos Vilniuje koordinatorių Ieva Daniūnaitė.

Big Brothers Big Sisters komandos iš abiejų šalių tikisi, jog šis gražus bendradarbiavimas tęsis ir toliau. Estijos programos dalyviai jau pakviesti į artėjančią Vilniaus BBBS Kalėdų šventę.

“Pagalba mokytojams – savanoriai Didieji draugai vaikams”

2007 11 28

Pagerinti elgesį mokykloje ir mokymosi rezultatus vaikams padeda savanoriai Didieji draugai. Programoje „Big Brothers Big Sisters“ dalyvaujančių vaikų mokytojai ir tėvai jau po kelių mėnesių pastebi ne tik pagerėjusią vaikų savijautą bei lengvesnę bendravimą, bet ir didėjančius įvertinimus mokykloje, draugiškesnius santykius su bendraklasiais.

„Vaikai, kurie mokykloje elgiasi nedrausmingai, kelia konfliktines situacijas, netolerantiškai elgiasi su draugais, dažnai turi emocinių, psichologinių ar socialinių problemų, dėl kurių nukenčia jų santykiai su mokytojais, bendraklasiais, tėvais, taip pat prastėja mokymosi rezultatai“, - sako psichologė Jūratė Čižauskaitė. Psichologės teigimu, kada vaikas turi emocinių sunkumų, jam yra sunku sukonzentruoti dėmesį, dvasiškai jausdamasis negerai, jis turi mažiau motyvacijos siekti savo tikslų, tobulėti.

Tokiems vaikams yra reikalinga pagalba, kurią ne visuomet gali suteikti mokytojai ar tėvai. „Kai vienoje klasėje mokosi daugiau nei dvidešim vaikų, iš kurių atsiranda keli, kuriems yra sudėtinga dirbti didelėje grupėje, mokytojui yra sunku bendraujant prisitaikyti prie skirtingų vaikų ir tuo pat metu suteikti žinių. Tėvai taip pat ne visuomet žino, kaip padėti savo vaikui integruotis į visuomenę. Taigi vaikui reikalingas žmogus, kuris tiesiog būtų jo draugu ir bendraudamas padėtų vaikui suprasti savo emocijas, šalia vykstančius įvykius bei kitus žmones“, - kalba J. Čižauskaitė.

Į kelis dešimtmečius visame pasaulyje gyvuojančią programą „Big Brothers Big Sisters“ atėję 7 – 14 metų vaikai metams gauna specialiai apmokytą Didįjį draugą. Su juo vaikas susitinka bent kartą į savaitę ir kartu draugiškai leidžia laiką: žaidžia krepšinį, eina pasivaikščioti, žiūri filmus, klausosi muzikos. Tyrimai rodo, jog daugiau nei devyniasdešimt procentų tėvų po draugystės pastebi pagerėjusius mokymosi rezultatus bei santykius mokykloje.

Šiuo metu Lietuvos mokyklose dirba socialiniai pedagogai, kai kuriose mokyklose vaikams padeda ir psichologai, tačiau norint ilgalaikio poveikio, vaiko problemoms reikia skirti daugiau individualaus dėmesio. Labai svarbi vaiko savijautai bei mąstymui yra ir aplinka, kurioje jis būna. Šiuo atveju psichologas ar socialinis pedagogas su vaiku dirba mokykloje, kur vaikas gali jaustis nesaugiai ir nejaukiai, todėl vertėtų pagalvoti ir apie kitokią pagalbą vaikui.

Programą „Big Brothers Big Sisters“ jau tryliktus metus Vilniuje įgyvendina Paramos vaikams centras. Ši socialinė programa, pradėta vykdyti Jungtinėse Amerikos Valstijose, pasaulyje yra vertinama kaip viena efektyviausių programų, padedančių sunkumų turintiems vaikams.